

Bijlage HAVO
2012

tijdvak 2

aardrijkskunde

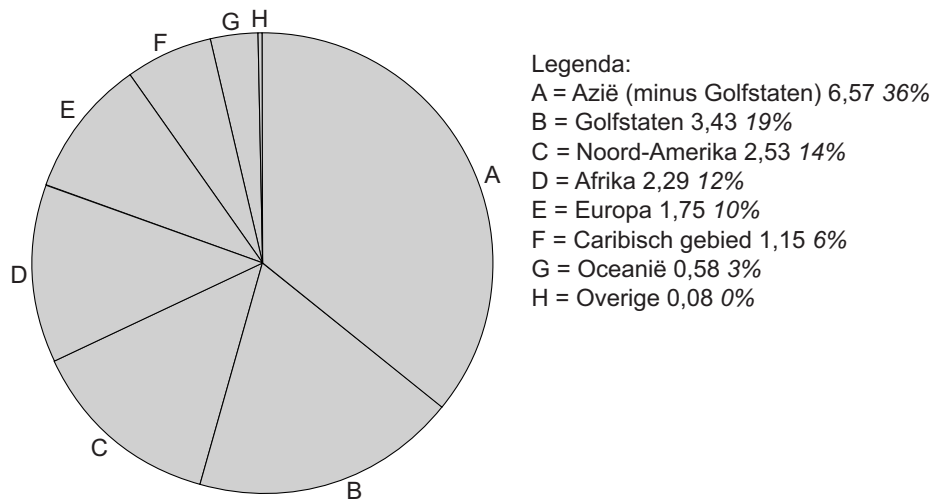
Bronnenboekje

Opgave 1 – India en Groot-Brittannië: migratie

---

bron 1

Verspreiding van Indiërs in het buitenland (x miljoen), 2001

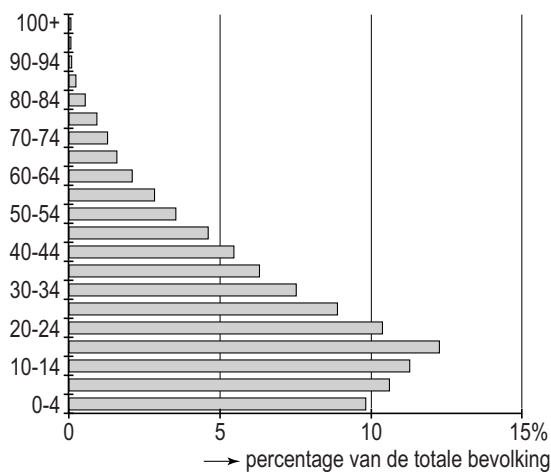

vrij naar: High Level Committee on the Indian Diaspora (2002). Sri Lanka and Nepal: 2001 Census

Opgave 2 – Ontwikkeling in Nicaragua, Niger en Zweden

bron 1

Leeftijdsopbouw van een land in 2011

vrij naar: <http://www.census.gov/ipc/www/idb>

bron 2

Enkele gegevens van Nicaragua, Niger en Zweden

	verdeling beroepsbevolking	belangrijkste exportproducten	bbp/hoofd (2003)	Index van de VN, HDI* (2003)
Nicaragua	landbouw: 28% industrie: 19% diensten: 53% (2010 schatting)	koffie, rundvlees, garnalen en kreeft, tabak, suiker, goud, pinda's, textiel en kleding	€ 3.262	0.690
Niger	landbouw: 90% industrie: 4% diensten: 6% (2001)	uraniumerts, vee, cowpeas (een soort erwten) en uien	€ 835	0.281
Zweden	landbouw: 1% industrie: 28% diensten: 71% (2008 schatting)	machines, motorvoertuigen, papier, pulp, hout, ijzer en staal, chemische producten	€ 26.750	0.949

* index levensomstandigheden van de VN

vrij naar: CIA factbook, 8 juni 2011 en De Grote Bosatlas Statistiek, 2010

Opgave 3 – Divergentie in Oost-Afrika

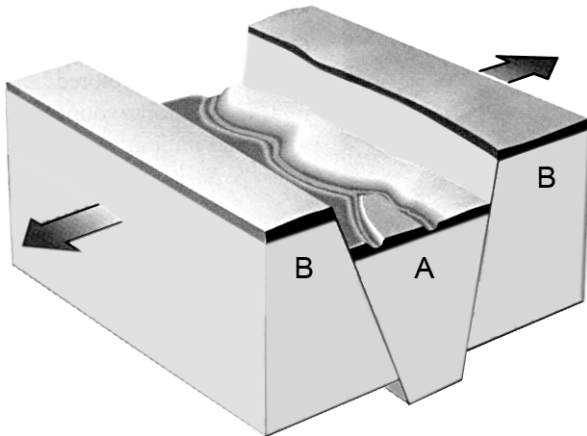
bron 1

Door Oost-Afrika loopt een ruim 5.000 km lange breukzone. De Technische Universiteit Delft heeft in 2007 metingen gedaan in Tanzania. Daaruit bleek dat er op een gegeven moment langs de breukvlakken een verschuiving van zo'n 60 centimeter aan het oppervlak optrad. Daarnaast bleek op grote diepte een breuk te zijn ontstaan van 2 meter breed. Hierdoor is er bijna 100 miljoen kubieke meter magma in de breuk gestroomd.

vrij naar: Geografie, februari 2009

bron 2

Divergentie van twee platen

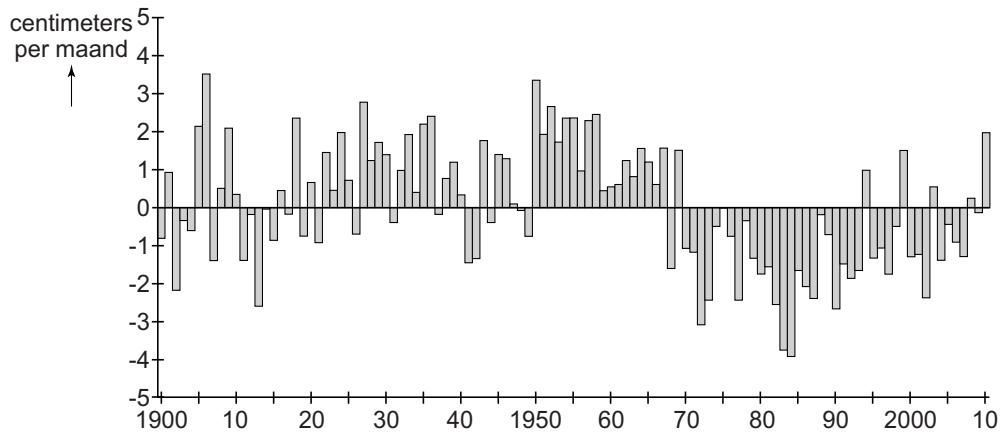

vrij naar: Press, Frank en Raymond Siever, Understanding Earth, New York, 1998

Opgave 4 – De Sahel, een kwetsbaar gebied

bron 1

Verschil tussen de werkelijk gevallen hoeveelheid neerslag tussen juni en oktober en het langjarig gemiddelde over de periode 1900-2010 (in centimeters per maand)

De horizontale 0-lijn geeft de gemiddelde hoeveelheid neerslag aan tussen juni en oktober in de periode 1900-2010.

In de bron wordt per jaar het verschil aangegeven tussen de werkelijk gevallen hoeveelheid neerslag en dit gemiddelde. Dit verschil wordt aangegeven in centimeters per maand. In het jaar 2010 viel bijvoorbeeld tussen juni en oktober gemiddeld iedere maand twee centimeter meer regen dan het langjarig gemiddelde.

vrij naar: <http://www.jisao.washington.edu/data/sahel>

Opgave 5 – De Merapi

---

bron 1

De Merapi

vrij naar: <http://zoom.nl/foto/1557375/natuur/merapi-vulkaan.html>

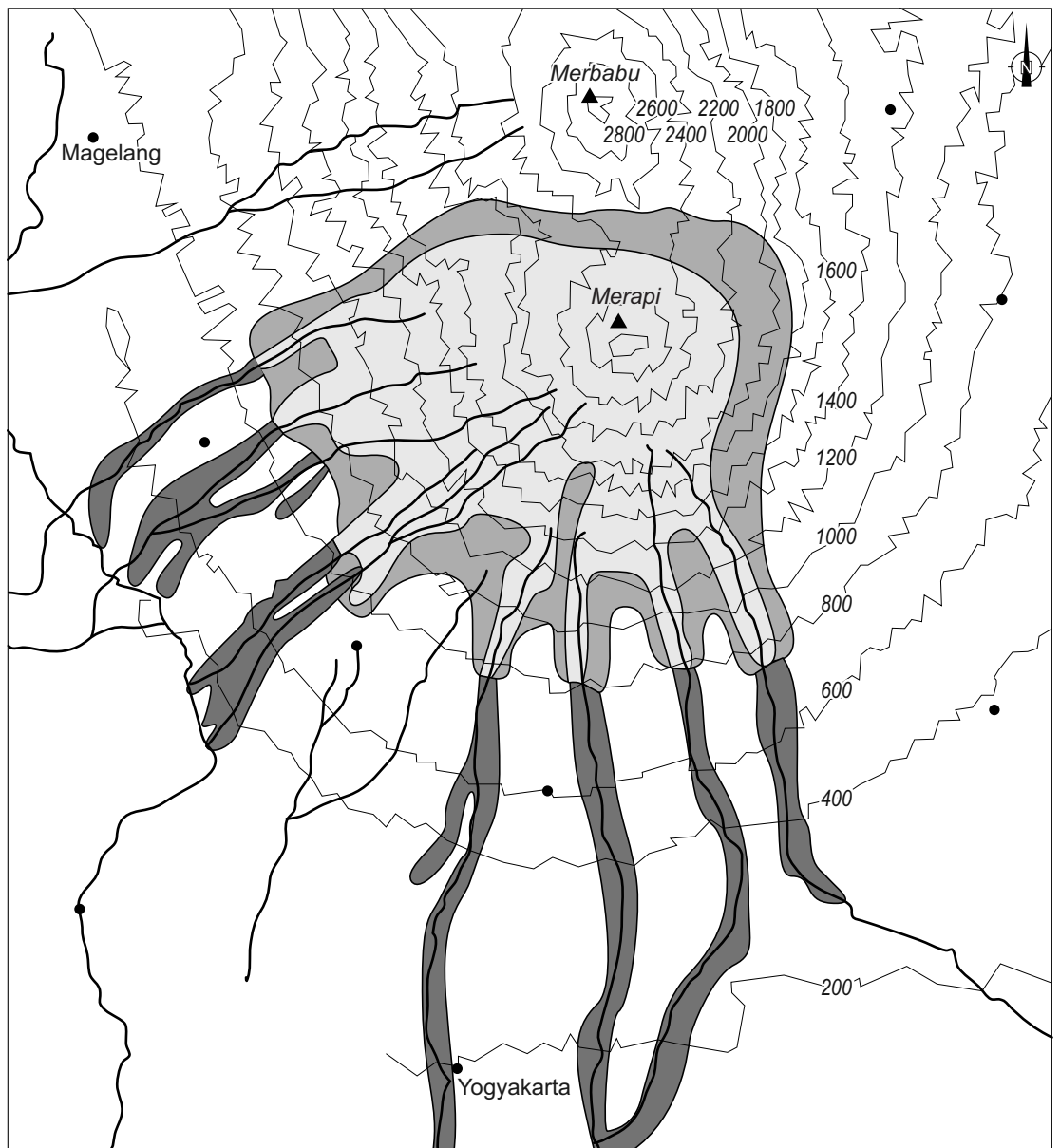
bron 2

De Merapi op het eiland Java geldt als één van de gevaarlijkste van de 65 actieve vulkanen die de Indonesische archipel telt. De Merapi steekt uit boven de vruchtbare vlakte rond Yogyakarta en heeft zelf ook vruchtbare flanken. Het gebied is dichtbevolkt en daarmee extra kwetsbaar. Op 26 oktober 2010 werd de vulkaan weer eens actief. In de dagen daarna bereikten aswolken een hoogte van 10 km. Yogyakarta, een stad met meer dan een half miljoen inwoners op ruim 30 km ten zuiden van de Merapi, werd door een asdeken bedekt. Tienduizenden mensen zijn het gebied rond de vulkaan ontvlucht. Pas op 14 november leek de vulkaan weer tot rust te zijn gekomen. Bij deze uitbarstingen in 2010 zijn meer dan 300 doden gevallen.

vrij naar: <http://www.kennislink.nl/publicaties/merapi-barst-opnieuw-uit>

bron 3

Gevarenkaart van de Merapi

Legenda:

verboden gebied	hoogtelijnen in meters
gevaarzone 1	rivieren
gevaarzone 2	plaats

vrij naar: <http://www.ipgp.fr/~beaudu/vsi/monitor.html>

Opgave 6 – Bali, een tropisch vakantieparadijs

bron 1

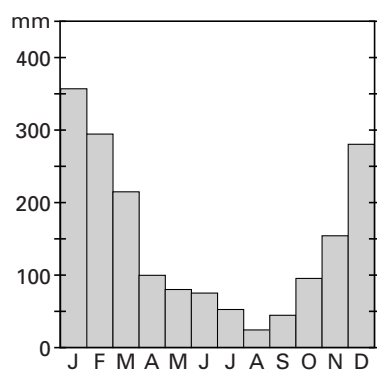
Buitenlandse toeristen op Bali in 2009

land van herkomst	aantal	%
Australië	446.042	20,0
Japan	319.473	14,3
China	199.538	9,0
Maleisië	132.835	6,0
Zuid-Korea	123.879	6,6
Taiwan	119.413	5,4
Frankrijk	110.244	4,9
Verenigd Koninkrijk	92.898	4,1
Duitsland	74.678	3,4
Nederland	74.409	3,3
Overige landen	462.526	23,0
Totaal aantal toeristen	2.229.945	100

vrij naar: www.balitourismboard.org

bron 2

Neerslaggrafiek van Bali

vrij naar: *De Grote Bosatlas, 53e druk*

Opgave 7 – Rivierbeleid in West-Nederland

---

bron 1

De Maeslantkering

Tussen Maassluis en Hoek van Holland ligt de Maeslantkering; de grootste beweegbare stormvloedkering van Nederland. Bij stormvloed en vanuit zee sluit de Maeslantkering de Nieuwe Waterweg af. De kering bestaat uit twee grote waterkerende deuren die zich bij 'normaal weer' in de parkeerdokken langs de beide oevers bevinden. Als voor Rotterdam een waterstand van 3 meter boven NAP wordt verwacht, dan moet de Maeslantkering sluiten.

Bij een sluiting is de Nieuwe Waterweg afgesloten voor de scheepvaart. De stormvloedkering zal alleen worden gesloten bij extreem slecht weer, naar verwachting eenmaal per tien jaar.

Men verwacht dat over 50 jaar de stormvloedkering vaker zal moeten sluiten dan tegenwoordig: eenmaal per 5 jaar.

vrij naar: <http://www.keringhuis.nl>

bron 2

De Maeslantkering

De foto is genomen in westelijke richting.

vrij naar: <http://www.bouwweb.nl/persmap2006/060921keringen.html>

Opgave 8 – Stedelijke vernieuwing in de Bijlmermeer

bron 1

De Bijlmermeer

Amsterdam-Zuidoost, beter bekend als de Bijlmermeer, is sinds 2007 één van de 40 probleemwijken die in aanmerking komen voor extra investeringen van het Rijk. De wijk is in de jaren zestig ontwikkeld als “de stad van morgen voor de mens van nu”. Dit ideaal werd echter snel door de realiteit ingehaald, waardoor omvangrijke leegstand en ernstige leefbaarheidsproblemen ontstonden.

Al in 1990 werd voorgesteld de Bijlmermeer rigoures te vernieuwen en een groot deel van de flats te slopen. Aan het eind van de vernieuwing, rond 2014, zal nog maar de helft van de oorspronkelijke hoogbouwflats in de Bijlmermeer over zijn. Het aandeel sociale huurwoningen zal dan zijn teruggebracht van 93 procent naar ongeveer 55 procent. Wat terugkomt is een mix van appartementen en eengezinswoningen in een hoge dichtheid. Uiteindelijk zullen er meer woningen (+13 procent) staan dan in 1990.

vrij naar: <http://www.kei-centrum.nl>

bron 2

Bewonerskenmerken van de Bijlmermeer en Amsterdam

bewonerskenmerken	Bijlmermeer	Amsterdam
werkloosheid in %	9,4	7,5
gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden in €	25.400	29.600
% niet-westerse allochtonen	64,1	34,9
% 65+	9,0	11,1
gemiddelde woontijd in jaren	7,5	8,1
bijstandsuitkeringen in %	6,1	4,4

vrij naar: <http://www.os.amsterdam.nl>

bron 3

De Bijlmerdreef

Een deel van de Bijlmer wordt vernieuwd volgens het stedenbouwkundig plan 'Terug naar de Straat' van Rein Geurtsen uit 1998. Het betreft hier het gebied rond de Bijlmerdreef dat oorspronkelijk bestond uit een vierbaans autoweg op een breed betonnen viaduct van vijf meter hoog.

Geurtsen heeft ervoor gekozen om de Bijlmerdreef om te bouwen tot een brede boulevard. Daarlangs bevindt zich de bebouwing met bedrijfsruimtes op de begane grond.

Een zeer geslaagd bouwproject langs deze Bijlmerdreef is Fenice. Aan de zijde van de Bijlmerdreef bestaat dit project uit een onderbouw met bedrijfsruimten op straatniveau met daarboven appartementenblokken van zes tot zeven bouwlagen. Tussen de bedrijfsruimten liggen zo veel mogelijk voordeuren van de erboven gelegene woningen.

vrij naar: <http://www.kei-centrum.nl>

De Bijlmerdreef met rechts het gebouw Fenice

vrij naar: www.skyscrapercity.com

bron 4

De oorspronkelijke hoogbouwflats in de Bijlmermeer

vrij naar: Karel Tomeï, 2007, in: De Bosatlas van Nederland, 2007